

निमखाच्या पाण्यावर मत्स्योत्पादन करण्यासाठी
शासकीय खाजण जमिनी भाडेपट्ट्याने देण्यासाठी
देण्यात आलेले अधिकार महाराष्ट्र जमीन महसूल
(शासकीय जमिनीची विल्हेवाट करणे) नियम,
१९७१ मधील नियम ५० च्या अधीन असल्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन,
महसूल व वन विभाग,
परिपत्रक क्र.जमिन १०/२००५/प्र.क्र.४२/ज-१
मंत्रालय,मुंबई-४०००३२,
दिनांक : ३ मे, २००५

- वाचावे : १) शासन निर्णय, कृषी व पदुम विभाग क्रमांक निखायो १४९२/प्र.क्र.१६३/पदुम-१२,
दिनांक २३ नोव्हेंबर, २००१
(२) शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग, क्रमांक जमीन १०/२००२/प्र.क्र.३१०/ज-१,
दिनांक ११ मार्च, २००२.
(३) शासन अधिसूचना, महसूल व वन विभाग क्रमांक एलएनडी १०/२००२ /प्र.क्र.३०१
/ज-१, दिनांक २५ ऑक्टोबर, २००२

परिपत्रक :-

निमखाच्या पाण्यावर मत्स्योत्पादन करण्यासाठी शासकीय खाजण जमिनी भाडेपट्ट्याने देण्याबाबत कृषि, पदुम विभागाने त्यांच्या दिनांक २३ नोव्हेंबर, २००१ च्या शासन निर्णयान्वये धोरण निश्चित केले आहे. या धोरणाच्या अनुषंगाने महसूल व वन विभागाने शासन निर्णय, दिनांक ११ मार्च, २००२ च्या आदेशान्वये खाजण जमीन वाटपास मंजुरी देण्याचे अधिकार खालीलप्रमाणे प्रदान केले आहेत :-

अ.क्र.	सक्षम प्राधिकारी	वाटप मंजुरी कमाल क्षेत्र
१	२	३
१	संबंधित जिल्हाधिकारी	२० हेक्टर पर्यंत
२	विभागीय आयुक्त	५० हेक्टर पर्यंत
३	शासन	५० हेक्टर पेक्षा जास्त

२. महाराष्ट्र जमीन महसूल (सरकारी जमिनीची विल्हेवाट करणे) नियम, १९७१ मध्ये विविध प्रयोजनासाठी शासकीय जमीन देण्याची तरतूद आहे. मात्र, निमखाच्या पाण्यावर मत्स्योत्पादन करण्यासाठी शासकीय खाजण जमीन भाडेपट्ट्याने देण्याची तरतूद नाही व त्यामुळे कृषि व पदुम

विभागाच्या दिनांक २३ नोव्हेंबर, २००१ मधील शासन निर्णयातील धोरणाच्या अनुषंगाने या नियमातील नियम २२ (अ) नव्याने समाविष्ट करण्याचे प्रस्तावित करून त्यासंबंधीची आक्षेप व हरकती मागविणारा मसुदा दिनांक २५ ऑक्टोबर, २००२ च्या अधिसूचनेमध्ये प्रसिध्द करण्यात आला आहे.

३. वरीलप्रमाणे महाराष्ट्र जमीन महसूल (सरकारी जमिनीची विल्हेवाट करणे) नियम, १९७१ मध्ये सुधारणा करण्याची कार्यवाही स्वतंत्ररित्या करण्यात येत आहे. महाराष्ट्र जमीन महसूल (सरकारी जमिनीची विल्हेवाट करणे) नियम, १९७१ मधील नियम ५० खालीलप्रमाणे आहे :-

महानगर क्षेत्रातील जमिनी -" या नियमांत काहीही अंतर्भूत असले तरी, महाराष्ट्र प्रादेशिक व नगररचना अधिनियम, १९६० चे कलम ३, पोट-कलम (१) अन्वये स्थापन करण्यात आलेल्या महानगर प्रदेशातील कोणतीही जमीन राज्य शासनाच्या पुर्वमंजूरीशिवाय, कोणत्याही कृषिक अथवा अकृषिक योजनांसाठी देण्यात येणार नाही. "

४. वरील वस्तुस्थिती पाहता असे स्पष्ट आहे की, मत्स्योत्पादनासाठीच्या धोरणाच्या अनुषंगाने शासकीय खाजण जमिनी भाडेपट्ट्याने देण्यासाठी करण्यात येणारे नियम महाराष्ट्र जमीन महसूल (सरकारी जमिनीची विल्हेवाट करणे) नियम, १९७१ मध्ये समाविष्ट होणार आहेत व त्यामुळे उपरोक्त नियम ५० ची तरतूद या सर्व नियमास लागू आहे. थोडक्यात, खाजण जमीन वाटपाबाबतच्या प्रदान करण्यात आलेल्या शक्ती या वरील नियम ५० च्या अधीन राहून आहेत. मात्र, उपरोक्त परिच्छेद १ मधील शासन निर्णय, दिनांक ११ मार्च, २००२ अन्वये प्रदान केलेल्या शक्ती वापरून जिल्हाधिकारी महानगर प्रदेशात अंतर्भूत होणा-या जमिनी देखील शासन मान्यता न घेताच भाडेपट्ट्याने देत आहेत, हे नियमास धरून नाही.

५. यास्तव याद्वारे स्पष्ट करण्यात येते की, खाजण जमीन वाटपाबाबत शासन निर्णय, दिनांक ११ मार्च, २००२ अन्वये प्रदान करण्यात आलेल्या शक्ती या महाराष्ट्र जमीन महसूल (शासकीय जमिनीची विल्हेवाट करणे) नियम, १९७१ मधील नियम ५० च्या अधीन राहून आहेत. त्यानुसार महाराष्ट्र प्रादेशिक व नगररचना अधिनियम, १९६० चे कलम ३, पोट-कलम (१) अन्वये स्थापन करण्यात आलेल्या महानगर प्रदेशातील कोणतीही खाजण जमीन राज्य शासनाच्या पुर्वमंजूरीशिवाय भाडेपट्ट्याने देण्यात येऊ नये.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नावाने.

(अरविंद चौधरी)

सह सचिव,

महसूल व वन विभाग.

प्रति,

सर्व विभागीय आयुक्त.

सर्व जिल्हाधिकारी

सर्व तहसीलदार

ज समुहातील सर्व कार्यासने.

निवड नस्ती (ज-३ कार्यासन), महसूल व वन विभाग.